

Divadelní Piknik

Celostátní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla

ZPRAVODAJ

6. ČERVENCE 2023

číslo 6

AMATÉRSKÉ DIVADLO MÁ DIMENZI SMYSLUPLNOSTI

rozhovor s pamětníkem a odborným pracovníkem NIPOSu Milanem Strotzerem

Milane, jak jste se vlastně dostal k divadlu?

Začínal jsem jako amatér. V roce 1967 jsem odjel do Nitry na vojenskou školu. Měl ze mě být důstojník, ale vzdal jsem to záhy, když jsem prokoukl, která bije. Díky podmínkám, které tam byly, jsem obrátil tzv. akce „Četa baví rotu“, kdy si každá četa připravila nějaké vystoupení. Vedle mě tam chodil ještě jeden hoch. A jednou jsme se dohodli, že dáme také něco dohromady. V té době bylo populární nedivadlo Ivana Vyskočila v Praze, což bylo takové novum, a tak jsme se pojmenovali Absolutní Nedivadlo. Začínali jsme spolu s textapealy. Po dvou letech jsem se vrátil do Nymburka a snažil se Nedivadlo obnovit. Nastavili jsme pravidelné produkce. Z počátku také textapealy a později se přiblížili k divadelnímu tvaru. Měl jsem civilní zaměstnání, ale časem mě oslovili, abych začal dělat metodika pro divadlo v Okresním kulturním středisku (OKS), tak jsem to přijal. To byl především velký finanční pád, ač mě udělali vedoucím zájmového oddělení, abych alespoň nějaký plat měl. Metodici brali 1550 Kčs brutto a já dostával 1950 Kčs! Jenže v podniku, kde jsem pracoval dřív, jsem bral asi třikrát víc.

Čím jste oslovili lidi na OKS, že vás vyzvali, aby jste se tím metodikem stal?

Znali nás z naší divadelní produkce. Školil jsem se až při zaměstnání, kdy jsem vystudoval FF UK, obor teorii a dějiny kultury. A navíc v 70. letech, kdy jsme jako divadlo působili, byla hodně otevřená vrátka ke vzdělávání. Existovali svazáci, různá kulturní zařízení, bylo vážně hodně možností, na které byly vyčleněny peníze: tj. např. když se jelo na seminář do Mariánských lázní, tak celý pobyt včetně dopravy nám „strana a vláda“ zaplatila. Nejspíš to bylo v domnění, že nás ideově nasměrují, což se snažili hlídat přes volbu lektorů. Ale moc se jim to nedařilo. Díky tomu jsem projel spoustu seminářů, kde jsme se potkávali právě např. s Ivanem Vyskočilem, Pavlem Boškem, kteří dnes jsou na piedestálu kulturního dění. Mělo to jen jeden háček. Když se něco takového organizuje, nelze počítat s tím, že mají všichni stejné základy, takže se začínalo skoro vždy od píky, znovu a znovu. Sjel jsem mnoho divadelních, vzdělávacích akcí, ale pokud v tom není nějaký

system, kdy se např. začne u dramaturgie přes praktickou režii, herectví atd., tak je sice hezké, že projedete nějakých dvacet seminářů, ale systémová příprava nenastane. V roce 1977 otevřelo Středočeské krajské kulturní středisko (SKKS) v rámci lidové konzervatoře kurzy pro herectví a režii, tak jsem se tehdy přihlásil. Všichni chceme být herci, většinou. Ale mně se nechtělo učit texty, tak jsem se přihlásil na režii, protože tam to nevyžadovali. Bylo to fajn, protože tehdy byli všichni, kteří nesouhlasili s účastí vstupu varšavských vojsk, odejiti z profesionálních divadel, a právě ti nám dělali lektory.

Tomu moc nerozumím. Oni se jich zbavili z profesionálních scén, ale zároveň je nechali ovlivňovat amatéry z širokých mas...

Hlíдали především profesionální divadlo. Asi měli dojem, že amatéři se hlídat nemusí. Ale bylo to také jak kde. Někde byli i amatérům zakazovány scénáře a produkce, a to před i po produkci. Ale nedělo se to nejspíše plošně.

Hronov byl asi hodně pod drobnohledem? A tak vznikl FEMAD, salón odložených.

Ano. Ale nejen díky tomu. Byl zájem o to, posbírat zajímavé věci. FEMAD původně vznikl jako přehlídka učňovské mládeže, až později se začal lámat do své pozdější „slávy“.

Dokončení na straně 9

NA HAVLA PRÝ NEJSOU DIVÁCI

Rozhovor s režisérkou Lucíí Václovou a hlavním představitelem Petrem Křivinkou

Co jsou, prosím pěkně, těšínská jablíčka?

PK: Jablíčka z Těšína. Asi jako když se na něco těšíme, něco se slibuje a ono to nepřichází.

LV: Okolo Těšína jsou elektrárny, výpary z nich a tam žádná jablka nedozrají. To jsou ty jeho sliby, které se nikdy nevyplní. Takže „těšínská jablíčka“ je něco jako „prdy dudy“.

O čem hrajete?

LV: Člověk uzavřený v kruhu, v akváriu, který nemůže ven a není schopný pro to cokoliv udělat. Má v podstatě všechno, co chce, ale neumí s tím naložit.

PK: Protože je z toho už unavený... Je to i o hledání štěstí.

Jak berou tento titul vaši diváci?

LV: Premiéra je vždycky super, i u tohoto titulu, protože se přišli podívat známí spíš na nás než na Havla. Ale faktem je, že nás s ním moc na našich obvyklých štacích v okolí nechtějí. Chtějí náš muzikál Do naha!, ale na Ztíženou se pomalu křížují, protože prý na Havla nemají diváky. Ale my jsme do toho s tím šli, věděli jsme, že to tak bude. I za cenu toho, že je inscenace divácky slabší, jsme se chtěli zkusit někam posunout.

Co vám hra dala/naučila vás?

LV: Tentokrát jsem si dovolila luxus vybrat si hru, která bude bezvýhradně mojí volbou, a zkusit si absurdní drama. A asi jsem získala pokoru k tomuto žánru a k Havlovi, protože ten text není na první dobrou a čím hlouběji se do hry člověk ponoří, tím víc se v ní dá vidět „velká pravda“, člověčenství a ploché lidské vztahy.

PK: Já jsem se na tom naučil zodpovědnosti, protože je to taková kláda, že jsem si řekl, že bych nerad udělal jakoukoliv chybu, aby se to nesesypalo na mě.

Jak dlouho jste zkoušeli?

LV: Začali jsme už během covidu, kdy jsme se nemohli stýkat. Dokonce jsme byli i přes okraj okresu. Nemohli jsme ani blíž k sobě. Zkoušeli jsme po dvojicích. A abychom tomu lépe porozuměli, nejdříve jsme si děj sestavili a pak rozhodili.

Se scénou, kterou jsme viděli, se počítalo od začátku?

LV: Ano i ne. Chtěli jsme to mít komorní, malinké. Ale potom jsme se bavily s dramaturgyní Petrou Richter Kohutovou, a ta prohlásila, že to musí být dvěřovka. Zároveň jsme narazili na technické věci, např.

na fakt, že nemůžeme mít dvěřovku postavenou v galerii.

Je téma nevěrníka, nymfomana, které máte ve hře akcentované, tématem na malém městě?

LV: Nepřijde mi to tak úplně jako téma, spíš překážka ve hře. Nejde o nevěru, ale spíš o další kouli na noze skrze ženy. Je to pak blíže k divákovi.

V „přednáškách“ ve hře se objevují pojmy jako: hodnoty, štěstí a individualita. Co pro vás znamenají?

PK: Velké neznámé. Člověk si myslí, že hodnoty má a pak se větkem mění. Individualita je každý. Štěstí hledáme, a když ho najdeme, tak si zase myslíme, že ho nemáme.

LV: „Je-li určitá potřeba člověka uspokojena, zaniká.“

Vendula Melíšková

MÉNĚ GAGŮ, VÍCE HAVLA

Hra Václava Havla *Ztížená možnost soustředění* vznikla v roce 1968 pro Divadlo Na zábradlí. Tématem je stav člověka, který mechanickým opakováním téhož a soustavným odmítáním dořešit problém, ztrácí přehled nejen o místě a čase, ale také o smyslu svého bytí.

V době svého vzniku byla hra samozřejmě považována i za text nesoucí politické poselství. Sám Václav Havel napsal, že „tématem hry má být rozklad identity jako základní problém moderního člověka – jak se jeví na pozadí vztahu, který má tento člověk ke světu.“

Ztížená možnost soustředění patří spolu se *Zahradní slavností* a *Vyrozuměním* mezi trojici Havlových her z 60. let 20. století. Je z nich možná nejpřehlednější a zdánlivě nejpřístupnější, ale po mém soudu také nejslabší.

Více než půlstoletí po jejím prvním uvedení je zcela namístě otázka, o čem ji hrát a jaké téma si vybrat. Určitě je třeba ji odpolitizovat (o což se jilemničtí snažili, než na jevišti vypustili, s nadsázkou řečeno, Brežněva) a vybrat například linku oné ztráty soudnosti a identity hlavního hrdiny, který se dusí ve vlastní štávě mezi několika ženami, je atakován „moderním výzkumem“, který je spíš velkým bratrem, a to vše s bytostnou neschopností zaujmout jasné stanovisko a vyřešit svůj problém. Prostě absurdní grotesku o srabovi a pokrytci.

Tuto uvězněnost Eduarda Humla také Divadlo v Roztocké z Jilemnice jako téma akcentuje ve slově o inscenaci. Ke škodě své i diváků ale především jenom tam. Na jevišti už o výkladu úplně nemůže být řeč a do hlediště se dostává tvar spíše nevyložený. Místo havlovské grotesknosti vsadili inscenátoři na vlastní pokus o komedii, který ale při střetu s textem může jen sotva uspět.

Režijně i herecky si inscenace pomáhá něčím, co se při inscenování této Havlovy hry děje i profesionálům – jakýmsi vnějším dodáváním gagů, jevištních hříček a přepjatým přepsychologizovaným herectvím v domněnku, že to bude víc komedie. Chyba. Civilní, skoro bezemoční strojový jazyk i jevištní jednání by naopak absurditu obsaženou v textu přeneslo k divákům komiku v dostatečné míře. Není třeba skákat někomu do náruče, není třeba se přehnaně šklebit.

Zda je její (ne)výraz spíše intuitivní, nebo jde o záměr, je u ní sice těžké poznat, ale nejlépe si tím poradila představitelka Vlasty Humlové, která suchým a až nezúčastněným tónem v tom nejlepším slova smyslu „jen“ odříkává repliky. V závěsu za ní je pak Vedoucí vědecké skupiny.

Co chci říct, je to, že absurdní drama havlovského typu je třeba vždy zcivilnit, teprve v tu chvíli mají absurdno a téma hry šanci být vidět.

Ztížená možnost soustředění si pohrává se střídáním výstupů, které na sebe nenavazují časově ani dějově. Tuhle disciplínu se prací s dveřmi snaží soubor celkem umně zvládnout. Přesto by slušelo zpřesnění, směrem k závěru i zrychlení odchodů a příchodů, aby celek dostal rytmus a výstupy ostřejší tečky. Odpadl by pocit, že se to celé vleče. A nestalo by se, že tlak na hlavního hrdinu je precizní jen jednou – v balábile slov a pohybů, kdy se z ryb stávají mrkve. Tato scéna je nejvíce havlovská, zvládnutá a přesná, přitom paradoxně vypadá jako by do jilemnické inscenace nepatřila.

Jilemničtí si vybrali skutečně těžkou hru, jejíž současné téma je problematické a která si žádá pochopení žánru a jasný výklad. Sympatické je, že se na tuto cestu vydali, a to i přesto, že ztratili na trase směr i cíl už v jedné z prvních zatáček.

Martin Rumler

Mně se to moc nelíbilo. To, co tam bylo myšleno, jsem v tomto představení neviděl. Ne to, co je v názvu. Chyběla tam gradace, herecké výkony ne zcela přesvědčivé.

Pavel z Jižních Čech

Líbilo se mi to. Moc hezky provedené. Opět se potvrdilo, že je Havel šílenec.

Petrpavel z Holešova

Jsem za to ráda jako za studijní materiál. Čekala jsem vystavení situací, nebyly tam. Hrozně jsem se nudila. Kdybych seděla na kraji, odešla bych. Bylo mi těch herců až líto. Líbil se mi výkon Petra Křivinky.

Bohu z Třebechova

Mělo to 80 minut a po 40 minutách to byly pocitově dvě hodiny. Takže jsem zjistil, že jsem tam déle než jsem potřeboval.

Jiří z Poděbrad

MÁME ŠTĚSTÍ, ŽE JSME PARTA FANATIKŮ

Rozhovor s hercem Jakubem Pilařem

Jak se k vám tahle hříčka psaná pro zábavu disidentů dostala?

Zkráceně to bylo tak, že Petra Richter Kohoutová tu hru našla a chtěla ji dělat v karlovenském Divadelním studiu D3. Ale měli asi jen dvě čtené zkoušky a pak přišel covid a rozpadlo se to. Nabídla text Jardovi Kodešovi, ať si k němu najde lidi. Loni v létě ve Volyni Jarda oslovil mě a Martina Kozáka a řekl, ať k tomu seženeme další čtyři kluky. Třeba ze ŽUMPA, z Máje. Takže jsou v tom Jirka Jahoda a Roman Solčány. Robert Kunesch z Plzně nás ve Volyni slyšel o tom mluvit a takhle se daly čtyři soubory dohromady.

No právě, jaké to je, zkoušet s lidmi ze čtyř souborů od Plzně přes Nučice a Prahu až do Rumburka?

Máme velký štěstí, že jsme parta fanatiků. Třeba zrovna Míra Řebíček z Rumburka jezdil poctivě na zkoušky, aby na jevišti strávil posledních pět minut. Dělali jsme víkendová soustředění jednou za tři týdny. Takže zkoušecích termínů bylo třeba pět a nějak jsme to postavili.

Byly chvíle, kdy jste si řekli, že už

třeba do těch model a osobností jdete až moc?

Sám Kohout v předmluvě píše, že je to persifláž (zesměšňující napodobení), takže si to cíleně legraci z osobností disentu dělá. Za mě jsme nikdy nepřesáhli hranici, kterou nabízí text. Nezastavili jsme se nikdy, abychom se vrátili a ubrali. To ne.

Viděli jste v tom od začátku mimo jiné ten úžasný postřeh o nás Česích, kteří dělají a nedělají revoluce zároveň?

Nejen viděli, snažíme se přesně o tom v první řadě hrát. A doufám, že divák vidí a slyší téma, že milujeme sedět v hospodě, pít pivo a vyprávět si o tom. Moc pěkný je, což jsem si zprvu neuvědomil, motiv toho, že se má vyhodit vlak, něco prostě udělat, konat a dva tři roky po vzniku tohoto textu byla zveřejněna Charta 77. Tím výbuchem Charta byla a vyhození vlaku mohla být taková drobná předzvěst.

Poznávají diváci všechny osobnosti, které ztvárňujete?

Profesora Kosíka pozná tak pět procent diváků, a to je možná ještě moc.

Je to podle věkové skupiny. Starší vědí. Ale třeba Saša Gregar, který je mohl potkat, u některých váhal. Je to různé. Myslím, že Vaculík a Havel jsou zřejmí.

Věděli jste už na začátku, že nebudete postavy, respektive jejich předobrazy parodovat, doslovně napodobovat? Třeba známé Havlovo ráčkování?

Věděli jsme, že tudy nepůjdeme a programově jsme to dodržovali. V textu jsme změnili vše striktně na křestní jména, i když u Kohouta občas třeba místo Karel řeknou Kosík. Tohle jsme vyčistili. V programu je uvádíme křestními jmény, aby divák jen nesledoval známe spisovatele, ale viděl chlapy v hospodě.

Martin Rumler

SVOBODA KLUKŮ V ZEMLJANCE

Svou hru *Sex*, slovy autora „disentní dramoletu o jednom dějství“, napsal Pavel Kohout v roce 1976 pro potěšení několika přátel. V postavách partyzánů, plánujících, jak vyhodit do vzduchu nepřátelský vlak, totiž vykreslil karikované portréty šesti kumpánů a zároveň autorů tehdejší petice za osvobození politických vězňů – Václava Havla, spisovatele a dramatika Ivana Klímy, prozaika a dramatika Alexandra Klimenta, filozofa a historika Karla Kosíka, spisovatele Ludvíka Vaculíka a sebe samého. Přestože zde skvěle fungují odkazy na tyto reálné předobrazy, hra by stála i na půdorysu zcela obyčejných „neznámých“ postav. Vypráví nám totiž příběh o univerzální klučící sounáležitosti, slabůstkách velkých mužů, kouzelně nepraktických hrdinech a jejich boji proti systému.

Zdrojem vděčné komiky pevně vystavěné inscenace nučického souboru je především oscilace mezi vojenským rámcem skutečně plánované akce a mezi nemilitantní povahou všech účastníků. Tvrdý partyzánský život v podobě systematicky rozdělovaných hlídek, složitě propracovaných plánů a obstarávání materiálu, jídla a zbraní tak naráží na bojové vyzbrojení v podobě švýcaráků a vývrtky a především na celkovou nepraktičnost těchto teroristů, kteří místo provedení akce jen analyzují, rozkecávají, filosofují, řeší své starosti se ženami a hrzycem, chlastají, debužirují a sní.

Velkým kladem inscenace je způsob ztvárnění reálných postav, ve kterém se herci nedopouštějí hloupých vnějškových charakteristik. Pavel (Jiří Jahoda) se nám tak prezentuje „jen“ jako zapálený organizátor dění a vedoucí družstva, kterému se vše vymyká z rukou, Václav (Martin Kozák) zase jako něžně zmatený kuchař, děvkař a kecka, Ivan (Jakub Pilař) coby neustále píšící žlučníkář, toužící po rohlíku, Saša (Roman Solčány) se věnuje pouze vínu, tesknění a dlouhým souvětím, dynamiku přináší příchod napruženého a zemitě nenažraného Ludvíka (Robert Kotál Kunesch) a uctívaného profesora Karla (Miroslav Řebíček).

Všichni herečtí protagonisté si výborně poradili s jazykem hry, intelektuálním stylem mluvy, krásnou češtinou i typickými havlovskými novotvory. Vtipy se na nás valí ve vynikajícím timingu a přesných pointách. Kouzelně provedený je sdělovaný plán operace, pojmenovaný formulacemi politické schůze, což je jeden z (sebe)ironických kohoutovských prvků, ukrytých ve hře i inscenaci. Výborným režijním nápadem byla také Václavova prezentace na tabuli, připomínající nám Havlovy grafické básně, které se nám před očima mění v socialistický znak.

Inszenace ve zběsilém tempu výborně graduje až k velkému finále, kterým je příchod postavy Karla, jehož morální a intelektuální autorita funguje jako kontrapunkt, divákovi několikrát otočí optiku a dovede ho až k destruktivnímu finále. Funkčním řešením se ukázal i pohybově vyřešený závěr, včetně konečného zastavení a otázníku.

Herci důsledně dodržují a naplňují zvolené charakterizace a fascinují týmovou souhrou a propojením, jako by před námi stáli skuteční partáci, kterým věříme, že mají někde v Nučicích vlastní zemljanku. To vše by nebylo možné bez precizního režijního vedení a výkladu situací. Z jeviště pak na nás dopadá ryzí intelektuální zábava a radost ze hry, divadelní a divácká. Nezůstáváme ale jen u legrace. Při tom všem totiž vyvstává vážně a trochu pochmurně otázka (ne)možnosti zahájení občanského odboje všem lidským slabostem navzdory.

Jana Slouková

Bylo to chytré, bylo to zábavné, bylo to poučné, bylo to neskutečně dobré. Sex byl pro mě na letošním Pikniku úplným zjevením.

Karel z Vršovic

Pánové odvedli úžasnou práci. Obdivuji jejich souhru, užívám si jejich smysl pro pointu. A bránice mě bude bolet ještě dlouho. Moc všem děkuji za tuhle inscenaci.

Jiří z Poděbrad

Kromě všech divadelních kvalit a různých nedivadelních přesahů to pro mě mělo ještě nostalgickou vrstvu. Připomínku osobnosti, vedle kterých dnešní takzvané osobnosti sotva stojí.

Petra z Rakovníka

Myslím, že *Sex* má šanci stát se hitem několika sezón. Bude se o něm mluvit podobně jako o Testosteronu. Je to to skvělý příklad herecké souhry a partnerství na jevišti. A jestli někdy zase nahlédnu do Vaculíkova Českého snáře, asi si ho poprskám smíchy, protože navždy budu mít před očima Robertovu neuvěřitelnou kreaci v roli Ludvíka.

Martin z Jihlavy

Pecka.

Jana z Loun

NEJDŘÍV JSEM CHTĚL HRÁT PROGRAMÁTORA

Rozhovor s hercem Tomášem Klementem

Máte osobní zkušenost s někým handicapovaným? Kde jste bral inspiraci pro ztvárnění postavy?

Nějakou osobní inspiraci mám, ale jinak je to spíš o tom, že se člověk ponoří do textu a splyne s ním. Samo to nějak vyplyne. Nesnažil jsem se někoho kopírovat. Ten text herci dost pomůže. Neříkám, že od začátku jsem to hrál takhle, ale postupně se to nabalovalo.

Když autor a režisér Jan Musil Přejmenovaný text přinesl, jak na vás na první dobrou zapůsobil?

Nejprve ho poslal mě, protože jsem v té době byl principálem našeho divadla. Oslovil jsem Honzu, aby něco napsal, protože mi to přišlo jako skvělá myšlenka. Víím o něm, že dobře píše a k režii má blízko. Poslal tedy tento scénář a mně se to okamžitě líbilo z mnoha důvodů. Je tam komediální i tragická linka a právě to míchání humoru a tragiky se mi na hře líbí nejvíc. Je tam problematika autismu a celkově problematika poruch, které postavy mají. Programátor je nerd a určitě má taky spoustu diagnóz, je tam notorické

sbírání věcí apodobně. Nejdřív jsem si vysnil postavu toho programátora, tak jsme to taky začali zkoušet. Ale po chvíli na první zkoušce Honza řekl, že by to obrátil, protože nás vidí přesně naopak. A měl pravdu. Mně programátor přišel pro mě jako skvělá protiúloha, ale Honza fakt říkal ne ne ne.

Kde jste sehnali tolik plyšáků?

Z různých zdrojů. Dali jsme výzvu na Facebooku, diváci nám dávali plyšáky... Ozvali se i z dětských domovů, kde mají plyšáků spoustu. Obrovský medvěd je ode mě z domova. Zjistili jsme, že spousta rodičů se plyšáků ráda zbaví, protože děti odrostly a plyšáci doma překážejí.

Co máte v plánu teď?

Na příští sezónu toho máme hodně. Myslím, že budou tak tři, spíše čtyři premiéry. Hned v září by měla být premiéra hry Odvrácena strana měsíce vycházející z názvu desky kapely Pink Floyd. To bude spíše hořká komedie. V listopadu by měla být premiéra komedie, kterou režíruju a je takového romantické rázu.

Prozradíte, o jakou hru jde?

Neběhej s nůžkama v ruce. Napsal ji Michael McKeever, což je současný americký dramatik. A pak ještě další dvě hry. Pořád chrlíme na diváky nové a nové inscenace a fungujeme.

Martin Rumler

HRA MNOHA VÁŠNÍ

Divadlo Exil z Pardubic je na Divadelním Pikniku známou značkou. Již v minulých letech sem zavítalo s několika inscenacemi, které budily rozporuplné reakce – stačí si vzpomenout na inscenaci Kuřačky a spasitelky podle stejnojmenného dramatu Anny Saavedry, tedy osobitou variací na Čechovovy Tři sestry. V letošním roce přijel soubor čerit vody plné komedií a McDonaghův autorskou inscenací Útulek. Hra pojednává o Otakarovi, muži ve středním věku trpícím duševní poruchou (pravděpodobně autismem) a jeho spolubydlícím Ctiborovi, který se rozhodne začít žít a najde si přítelkyni, čímž spustí kolotoč nečekaných událostí. Zdánlivě jednoduchá premisa však klame tělem.

Zavítat do světa Jana Přemysla Nejmenovaného, autora a režiséra inscenace, je jako vstoupit do říše divů, akorát v mnohem bizarnějším měřítku. Autistický Otakar totiž trpí Diogenovým syndromem, a proto ve svém bytě obsesivně hromadí plyšáky, přičemž variace jejich druhů, barev a velikostí posloužila jako stěžejní prvek scénografie. Skrze Otakarův až mateřský vztah k plyšákům, kdy s nimi rozmlouvá, hýčká je, se dozvídáme nejen o jeho křehké povaze, ale po několika vnitřních monologích rozkrýváme i demony z dětství, před kterými ho mají právě ona plyšová stvoření chránit.

Ztvárnit autismus tak, aby nepůsobil pateticky, lacině či trapně je obrovská výzva pro herce nejen v amatérském prostředí. Výkon Tomáše Klementa si ovšem zaslouží minimálně jeden smeknutý klobouk za naprosto precizní a pečlivě propracovanou hereckou práci, kdy Klement zvládá zachytit Otakarovu nevinně citlivou tvář, jeho roztěkanost při příchodu změn, stejně tak jako jeho temnější, posedle fanatickou polohu.

Kromě toho, že Otakar musí čelit změnám v bydlení, splétá se jeho osud pozvolna i s Marií (v brilantním podání Terezy Nové), kterou nejprve nemůže vystát, ale pustí si ji nejprve do bytu, a pozvolna i k tělu. Zamiluje se. Jenže autistická povaha mu neumožňuje vyjadřovat city tak snadno jako zdravým jedincům, a tak při pokusu o první polibek, který se zvrtné v brutální narušení Mariiny komfortní zóny a pohodlí, se Otakarův svět zhroutí do sebe. V tuto chvíli se v inscenaci objevuje zásadní problém – chybí zde totiž fáze rozhodnutí hlavního hrdiny a bez okolků se skáče rovnou na výsledek. Rozjetý příběhový vlak, který by měl z logiky věci ještě pokračovat a dovysvětlovat, se dostává na konec příběhu. Tedy, dozvídáme se, že Marie je pryč, Otakar se rozhodl zbavit se plyšáků a místo nich se fanaticky upíná na ženu, která o něj nestojí. Inscenace ale bohužel neposkytuje odpovědi na otázky, jak k tomu všemu vlastně došlo.

Jakkoliv se to může zdát neuvěřitelné vzhledem k pochmurnosti děje, inscenace je koncipována jako komedie. V díle je hned od začátku značné množství komických situací a dialogů, které vyrůstají především z promluv Otakara, jehož autismus dodává replikám nádech cynismu a jehož razantní chování zavrhuje vznik humorových situací. Problémem ovšem je, že se dílo nepohybuje pouze na poli komedie, ale střídavě se značně obsírně rozkračuje i do pole absurdního dramatu, a především trpké tragédie.

Zásadním důvodem, kterým tato inscenace vzbuzuje divoké vášně, je tvrzení části publika, že se dílo vysmívá autismu. Domnívám se, společně s druhou částí publika, že inscenace cílila k použití autismu hlavního hrdiny jako zdroje a katalyzátoru humoru, nikoliv jako terč posměchu. Nicméně, co oprávněně rozvířilo emoce téměř všech diváků, je fakt, že inscenace na člověka dosedne jako těžká, depresivní mlha a neposkytuje mu ani špetku naděje, což by si v rámci zvoleného tématu diváctvo jednoznačně zasloužilo.

Veronika Holečková

Když jsem přišla, řekla jsem si, ježiši, plyšáci. Ale líbilo se mi to pak a šla jsem s nimi.

Jaruška z Krumlova

Na autorskou hru mi to přišlo nadměru dobré. Naprosto krásně zahrané. Hrozně moc jsem s tím šel. Dotýkalo se mě to, místy dojímalo. Ale velmi mě mrzí a naštvá mě konec. Rozumím tomu, že volbou nemusí být happy end, ale hlavní triangel expartner Marie, Marie a Otakar potřeboval tečku. Jakoukoli, i kdyby měl odjet do nemocnice a přitáhnout plyšáky zpátky. Tečka nemusela být veselá, ale tohle bylo na půl cesty. Hrozně mě to mrzí, protože jinak to bylo fantastické.

Lukáš z Prahy

Chvíli mě to nestrhávalo, chvíli mě to bavilo, chvíli jsme si užíval výkon především představitelů hlavního hrdiny a Marie. Jejich hra a vztah mě pohltil. Ale místy se to nějak prazvláště zpomalilo a rozbilo.

Martin z Jihlavy

Líbilo se mi to, ale mrzí mě, že konec nebyl do tečky. Vnitřně nevím, jak to s hrdinou dopadne. Ale klobouk dolů, je to povedený autorský text a i herci byli výborní.

Žibřid z Dobříčovic

To určitě nechtěli, ale přišlo mi to jako legranda z mentální poruchy.

Karel z Vršovic

„COŽE? REVIZOR?! ŽE JEDE?!“

Divadelní soubor Reservé z Mostu se na letošním Pikniku Volyně představil se svým inscenačním pokusem o transkripci (přepis) jednoho z největších děl nejen ruské, ale i světové dramatické literatury, a to Gogolova „Revizora“.

Dramaturgicko-režijní koncepce v zásadě spočívající v razantní úpravě původního Gogolova textu, eliminující vedlejší motivy a motivace postav, se soustřeďuje na téma úplatkářství a strachu z mocných. Všechny „životní“ potřeby (jídlo, pití, peníze) u postav znázorňuje znak vodky. V různém množství, balení i způsobu jeho distribuce a logistiky.

Úvodní a závěrečný obraz šklebu, jenž je založen na výrazovém prostředku líčení, jakési bílé posmrtné masce – znaku smrti, nemoci z moci, úplatkářství, šířícího se jako mor – vytváří záměrný poker face, který maže psychologicko-realistické motivace dramatických postav, způsobuje totální erozi a nemožnost jejich individualizace. Což by nevdalo, kdyby ona charakterová, nebo alespoň typová individualizace byla nahrazena například výrazně odlišným gestem těla, který by sjednocoval právě například onen submisivní signál masky. Vlastně se mi líbí i nezáměrná práce s narovnávaním genderu v proměně úplatkářů i úplatných v ženské interpretky.

Z výše uvedeného vyplývá, že jsme mohli být svědky mimořádné divadelní události v proměně žánru i stylu. Ale tak tomu, k mé velké lítosti, nebylo. Nerozhodnutá inscenace, která se odmítá zbavit Gogolových situací jdoucích primárně přes text, která je prosta jakékoliv výrazné stylizace v její interpretaci, podkopává nohy zvolenému stylu, výrazu i divadelní zkratce. Nedůsledná práce se znakem vodky, nedůsledná práce v dramatickém oblouku s líčením, impotence vzájemné synchronizace, vede spíše k „masopustu nahodilostí“, než razantnímu uchopení pevného jevištního tvaru, kterým by se inscenátoři mohli sebevědomě postavit „tváří v tvář“ géniovi a jeho nesmrtelnému dílu.

Byť vím, že vyznění konkrétního představení bylo zatíženo zdravotními problémy, hektickým přeobsazením atd., jsem „skálopevně“ přesvědčen, že daleko větším handicapem je výše uvedená nedůslednost a nerozhodnuté žánrově stylové uchopení a významové nenaplnění inscenace jako celku v jeho výstavbě. Ale velmi děkuji za potenciální koncept!

Jaromír Hruška

JEDNOHUBKY

Text vyložený. Nápad skvělý, ale někde to prostě spadlo.

Lukáš z Písnice

Oceňuji obsazení žen do klasických mužských rolí. Ženy to utáhly, bylo to bezvadné, senzační.

Jakub z Klášterce nad Ohří

Mně se to líbilo v tom, že to bylo až takové jako přes. A velmi mě bavil make-up, líčení.

Petra z Prahy

Velmi se mi líbila obměna klasického představení Revizora. A herci rozhodně nebudou dehydratovaní.

Helena z Chomutova

Herecké výkony byly za mě fajn, ale nejsem si jistý použitím znaku.

Jiří z Teplíc

Zajímavě řešená scéna. Oceňuji škrtnání, ale zbyla z toho jen přímočará linka. Líbilo se mi kolečko jako znak kočování. Zároveň jsem měl ale problém s flaškami, které symbolizovaly mnoho věcí najednou.

David z Poděbrad

Kdy jste přestal s aktivním divadlem?

Působil jsme v nymburském amatérském divadle POAN, což byla zkratka Polabské absolutní nevidadlo, kterou jsme ale nevysvětlovali, až do doby nástupu jako metodik. Nenašel jsem k sobě produkčního člověka, tak jsem divadlo předal kolegovi, a tím to pro mě skončilo. Ještě jsem s pár soubory spolupracoval jako dramaturg. Dlouho mě hnětlo, že nejsem schopný dělat obě věci najednou: organizovat přehlídky a dělat divadlo, ale už mě to pustilo. Nebyla na to síla ani čas. Časem mě to toužení přešlo. Asi, kdyby přišla dnes nějaká příležitost, tak se jí nebráním, ale už mě to tolik nehněte.

Nemáte tedy už žádný divadelní sen, co byste si chtěl udělat?

Míval jsem kdysi takové kousky. Např. Fieldinga Předukrutnou tragédií Palečka Velikého. Ta je podle mého stále velice aktuální. Kdysi jsem v ní hrál s poděbradským Jiřím. Klidně bych si ji rád zopakoval, ale jinak nevim. Určitě by se našly jiné aktuální kousky a jiná témata.

Šel byste cestou nevidadla?

To už by asi nebylo rozumné. Ostatně všichni avantgardisti stejně končí vají aspoň částečně u činohry, aby se uživilí.

Oslovují vás nové formy divadla? Jako site-specific nebo imerzivní divadlo?

Baví mě, jak se to různě nazývá, ale ty postupy byly tady i dřív. Na Písku mě baví, jak čas od času někdo přijede s „novým typem divadla“, který jsme ale viděli už někdy před padesáti lety, a dotýčný o něm jen neví... Můžu všechno, nic nezatracuji. Na poli amatérského divadla, i když to není úplně útočnou, je za tím vždycky něco, co se nedá odepsat. Je to prostě nějaká činnost lidí v jejich volném čase, která přináší zase jiným nějakou potěchu. To se nedá ani zaplatit. A ani se to neplatí, že... Vážím si všech pokusů, i když jsou zastaralé, právě kvůli té dimenzi smysluplnosti.

Máte ze současných přehlídek, na které jezdíte, nějakou nejoblíbenější?

Dřív jsem snad kromě Wolkerova Prostějova jezdil na přehlídky všechny. Dnes jsem to už omezil na Jiráskův Hronov, Volyni, Popelku a Šrámkův Písek. Dohromady mi to dává ucelenou zprávu o současném amatérském divadle.

V NIPOSu pracujete dál, byť na jiné pozici. Momentálně udržujete v chodu především Databázi českého amatérského divadla. Jak to děláte, že ji zvládáte udržovat neustále aktuální, ač už na tolik přehlídek nejezdíte? Máte nějaké lidi, kteří vám z přehlídek doplňují informace?

Bylo by hezké, kdyby pořadatelé sami doplňovali informace a obrázky. To je ale velice výjimečné. Mám možnost zaměstnávat pár lidí na dohody, kteří to doplňují. Např. jeden člověk je vyčleněn vyloženě na zadávání hesel a doplňování informací k nim. Posílá se k informacím vrací a zjišťuje po přehlídkách výsledky, lektory, inscenace...

V plánu je transformace databáze. Co byste chtěl změnit?

Je třeba rozhodně zapracovat na vyhledávání a na responzivitu webu pro mobilní zařízení, ani jedno v současnosti nefunguje moc dobře. Design je také zastaralý, z roku 2005. Sám do toho ale nechci sahat, když už budu odcházet. Nechám to na svém nástupci.

Vybíral jste nástupce sám?

Ano, těžko, ale vybíral a vybral. Dříve to bylo jednodušší, protože existovala určitá hierarchie kulturních středisek v krajích a na okresech a stačilo oslovit někoho, kdo v nich pracoval. Přes třicet let ale tyto instituce už neexistují, takže se musí sahat jinam. Sice bych mohl vyjmenovat pár lidí s podobným zázemím jako mám já, ale ti jsou plus mínus flaštička v mém věku, a to nevidím úplně jako perspektivní. Snažil jsem se tedy hledat ve vodách mladších. A myslím, že se mi to povedlo.

Takže jste se rozhlížel na přehlídkách?

V rámci lidí, kteří se zabývají amatérským divadlem a zároveň jsou odborně vzděláni a jsou spolehliví...

A jméno se dozvíme na podzim?

Přesně tak. Zatím to nechci prozrazovat.

Letos se na Volyni křtil almanach k 30 letům existence přehlídky činoherního a hudebního divadla. Je nějaký speciální důvod, proč zrovna teď, po třiceti letech?

On byl i po prvních deseti letech. Možná i po 20, ale nejsem si jistý. Ono je dobré jednou za čas udělat takové shrnutí do jedné publikace, protože jinak je to rozeseto do mnoha článků a špatně se ty informace pak dohledávají.

Proč si almanach sehnat?

Není to jen pro badatele, ale pro kohokoliv, kdo se kolem přehlídky mihl. Je to taková upomínka na to, co hezkého prožili, co je za nimi za vykonanou práci a dílo. A pro ostatní je to zajímavé i z hlediska dramaturgie, protože si tam mohou dohledat, co se hrálo a s jakým titulem mohou být inovativní.

V rámci velkého rozhovoru se Simonou Bezouškovou, který s vámi pro almanach vedla, jste se zmínil, že byste si představoval nějaký kvalitativní posuv v rámci rozbořových seminářů. Jaký máte pocit z letošních seminářů? A můžete trochu své přání/vizi upřesnit?

Zatím jsem stihl jen jeden seminář, tak na to nedokážu úplně odpovědět. Ale myslel jsem tím, že po fázi krajských přehlídek, kde se analyzují inscenace obligátním způsobem, tak na přehlídkách vyšších stupňů by to mohla být nadstavbová zpětná vazba, tj. vedoucí k obecnému zamýšlení nad různými problematikami. A to, ať už žánru či přístupů k divadlu. To ale vyžaduje mít několik „Císařů“.

Vendula Melišková

PROGRAM

Čtvrtek 6. července 2023

14.00 – 16.10, Na Nové
DS KLAS, Klášterec nad Ohří / režie:
Václav Polda
Z. Jirotko, V. Polda: **Saturnin**

17.00 – 17.45, Malý sál Na Nové
Diskuse (Saturnin)

18.00 – 20.05, Na Nové
Spolek divadelních ochotníků, Blatná /
režie: Jiří Mikeš
G. Bitton, M. Munz: **Smím prosit, Dodo?**

21.15 – 22.50, Na Nové
Divadlo Sputnik při MKS Havířov /
režie: Jan Kroul
Martin McDonagh: **Mrzák inish-
maanský**

23.15 – 00.00, Malý sál Na Nové
Diskuse (Smím prosit, Dodo?)

Pátek 7. července 2023

11.00 – 11.45, Peklo
Diskuse (Mrzák inishmaanský)

12.00 – 13.50, Na Nové – parter
DS teaTrum, Velké Opatovice / režie:
Pavel Petrželka
Milan Uhde, Miloš Štědroň: **Balada pro
banditu**

15.00 – 15.45, Malý sál Na Nové
Diskuse (Balada pro banditu)

16.00 – 16.45, Na Nové
Doprovodný program
Letní tábor a dětský seminář Divadelního
Pikniku Volyně
Karel Poláček: **Bylo nás pět**

17.00 – 17.45, Na Nové
Slavnostní zakončení Divadelního Pikni-
ku Volyně 2023 s vyhlášením výsledků a
předáním ocenění

17.45, Na Nové
Piknik v trávě

Zpravodaj XXXI. celostátní přehlídky
amatérského činoherního a hudebního
divadla Divadelní Piknik Volyně 2023.
Redakce: Vendula Melíšková, Martin
Rumler, David Slížek. Vydává DS Piki
Volyně. Náklad 100 výtisků.

SPONZOŘI DIVADELNÍHO PIKNIKU 2023

